

9 788055 713274

ISBN 978-80-557-1327-4

FRANCÚZSKA KULTÚRNA IDENTITA V OBRAZOCH A TEXTOCH
Ludmila Mešková – Jana Pecníková

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Filozofická fakulta

umb

UNIVERZITA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

FRANCÚZSKA KULTÚRNA IDENTITA V OBRAZOCH A TEXTOCH

*Ludmila Mešková
Jana Pecníková*

 ELIANUM

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Filozofická fakulta

Ľudmila Mešková
Jana Pecníková

**FRANCÚZSKA KULTÚRNA IDENTITA
V OBRAZOCH A TEXTOCH**

Banská Bystrica

2017

Doc. PhDr. Ľudmila Mešková, PhD.

PhDr. Jana Pecníková, PhD.

FRANCÚZSKA KULTÚRNA IDENTITA V OBRAZOCH A TEXTOCH

Recenzenti

Prof. Genovaité Kačiuškiené, CSc.

Doc. PhDr. Jan Holeš, Ph.D.

Doc. Mgr. Jana Bírová, PhD.

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

Edícia: Filozofická fakulta

ISBN 978-80-557-1327-4

PREDHOVOR

Francúzska kultúra, ako napokon každá kultúra, je špecifická z hľadiska histórie, ale aj súčasnosti. Výtvarní umelci, spisovatelia, odborníci z rôznych disciplín, turisti prichádzajú do Francúzska so zvedavosťou, aby spoznali kultúru tejto krajiny z rôznych aspektov.

Francúzska kultúra ovplyvnila mnohé kultúry sveta, a teda aj slovenskú, čo sa prejavilo vo viacerých oblastiach: v histórii, v literatúre, vo výtvarnom umení, v architektúre, v móde, v kozmetike, vo filmovej tvorbe atď. Historické udalosti tejto krajiny menili politické systémy v iných krajinách. Výtvarné diela sú dodnes prezentované netradičným a sofistikovaným spôsobom v Grand Palais, Petit Palais, alebo inde v Paríži či v iných mestách vo Francúzsku. Výstavy sa tešia bohatej návštevnosti nielen zahraničných turistov, ale aj samotných Francúzov všetkých vekových kategórií. Vďaka ich estetickej hodnote sú milovníci umenia ochotní stráviť čakáním v rade aj viac ako dve hodiny.

Francúzsko priťahuje návštevníkov svojou neopakovateľnou atmosférou. Francúzi sú hrdí na svoju krajinu, radi sa смеjú a žartujú, jednoducho milujú život. Ich jedinečnú identitu však formujú okrem iného i manifestácie a štrajky, ktoré možno považovať za neodlučiteľnú súčasť ich života. Francúzom ani príslušníkom iného národa či kultúry sa nedá narodiť, ale človek sa ním stáva ako člen spoločenstva, v ktorom nadobúda národnú a kultúrnu identitu.

Táto vysokoškolská učebnica je pozvaním na objavovanie kultúry, ktorá je hodná spoznávania z rôznych uhlov pohľadu.

Autorky

OBSAH

ÚVOD	5
1 KULTÚRNA IDENTITA	8
1.1 Všeobecný pohľad na problematiku identity	8
1.2 Koncept kultúrnej identity: kultúra vs. civilizácia.....	11
2 REVOLUČNÝ VÍR ZMIEN	22
2.1 Koniec jedného sveta	22
2.2 Francúzska výnimka	32
3 FRANCÚZSKA KULTÚRNA IDENTITA V OBRAZOCH	39
3.1 Výtvarné umenie a kultúrna identita	39
3.2 Alegorická sloboda na plátne	50
3.3 Obraz kultúrno-spoločenských zmien a ich reflexia v umení (Vybrané diela z <i>Musée des Beaux Arts</i> v Nancy)	62
4 FRANCÚZSKA IDENTITA VO VÝSKUME A V TLAČI	72
4.1 Francúzska identita v novom tisícročí	72
4.2 Francúzska identita – grafické znázornenie výsledkov výskumu.....	77
4.3 Francúzska identita v kontexte európskej integrácie	82
4.4 Francúzska identita vo vybraných novinových článkoch	85
5 FRANCÚZSKA KULTÚRNA IDENTITA V LITERÁRNYCH TEXTOCH.....	95
5.1 Ukážky z knihy Lubomíra Jančoka – <i>Glamour Paríža</i> (2011).....	100
5.2 Ukážka z knihy Márie Danthine-Dopjerovej – <i>Paríž môj druhý domov</i> (2013).....	103
5.3 Ukážky z knihy Stephena Clarka – <i>Paríž sa odhaľuje</i> (2012)	105
ZÁVER.....	110
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV.....	113

ÚVOD

Kultúra vo Francúzsku je veľmi špecifická z historického hľadiska ako aj z aspektu súčasnosti. V Paríži od nepamäti žili a tvorili výtvarníci či už maliari, sochári alebo iní umelci z celého sveta počas kratšieho, prípadne dlhšieho obdobia. Priťahovala ich atmosféra mesta, kde sa im dobre pracovalo, tvorilo. Paríž – symbol umenia, sa stal kolískou mnohých výtvarných smerov. Mnohé francúzske výtvarné smery ovplyvnili svet a dodnes tvoria odrazový mostík pre nové výtvarné smery. Silný vplyv francúzskej kultúry je stále citeľný.

Hlavnou témou vysokoškolskej učebnice je skúmanie podôb kultúrnej identity v súvislosti s odkazom a ideálmi Francúzskej revolúcie. Identita je jedným z najpoužívanejších termínov súčasnosti, často sa používa na označenie príslušnosti či totožnosti vo vzťahu k spoločenskému prostrediu. Aj z tohto dôvodu sa zaoberáme pojmi kultúrna a národná identita, ktoré majú svoje korene v histórii, avšak oveľa výraznejšie ich vnímame v multikultúrnej dobe.

Učebnica pozostáva z piatich kapitol. Prvá kapitola sa zameriava na teoretický koncept národnej a kultúrnej identity, odvoláva sa na poznatky z diel renomovaných autorov a prináša komplexný pohľad na problematiku národa, kultúry a civilizácie.

Druhá kapitola sa hlbšie venuje problematike Francúzska na prahu revolúcie. Formovanie národnej identity v priebehu 17. a 18. storočia je kľúčové. Z kultúrneho hľadiska sa zameriavame na dva fenomény: „*exception française*“, fr. - francúzsku kultúrnu výnimku a „*savoir-vivre*“, fr. - umenie žiť, dodnes považované za základ francúzskej kultúrnej identity.

Tretia kapitola sa zaoberá prejavmi kultúrnej identity, ktoré spočívajú v schopnosti čítať kultúrny odkaz určený pre príslušníka danej

kultúry. Príkladom je obraz *28. júl/Sloboda vedie ľud* maliara E. Delacroix, ktorý prináša nové poslanstvo a dodnes oslovuje verejnosť. Sloboda je kľúčovým alegorickým zosobnením udalostí Francúzskej revolúcie s jasným odkazom, ktorý neskôr využili aj ďalší autori. Predchádzalo mu dlhé obdobie oslobodzovania tvorby, na ktoré je zameraný výber zobrazovaných tém a žánrov vo výtvarnom umení v priebehu 17., 18. a 19. storočia na základe konkrétnych príkladov – výtvarných diel pochádzajúcich zo zbierky Múzea výtvarného umenia v Nancy.

V štvrtej kapitole sa zaoberáme súčasným vnímaním identity v dnešnej francúzskej spoločnosti. Ako príklady uvádzame graficky znázornené výsledky dvoch relevantných výskumov realizovaných vo francúzskom prostredí a texty na tému francúzskej identity v troch francúzskych a troch zahraničných denníkoch. V piatej kapitole sa zameriavame na zobrazenie tradičného Francúza či Francúzky v literatúre 21. storočia.

Učebnica je orientovaná na francúzske prostredie. Snažíme sa v nej využiť čo najviac pôvodných zdrojov. V rámci zachovania kontinuity textu sme všetky citáty (okrem českých) preložili do slovenčiny a v pôvodnej verzii umiestnili do poznámky pod čiarou. Pri písaní sa opierame o odborné texty, ako aj o výroky predstaviteľov francúzskej intelektuálnej elity.

Naším cieľom je priniesť komplexný pohľad na národnú a kultúrnu identitu, aplikovať získané poznatky na vývoj vo Francúzsku v období revolučných zmien a reflektovať zobrazenie francúzskej identity v obrazoch a textoch.

Vysokoškolská učebnica je určená prioritne študentom študijného programu Európske kultúrne štúdiá pre predmet Francúzske kultúrne štúdiá, ale domnievame sa, že môže byť využitá ako doplnkový študijný

zdroj v príbuzných študijných programoch v odbore Cudzie jazyky a kultúry.

Typ diela

Vysokoškolská učebnica

Autorky

Doc. PhDr. Ľudmila Mešková, PhD.

PhDr. Jana Pecníková, PhD.

Recenzenti

Prof. Genovaité Kačiuškienė, CSc.

Doc. PhDr. Jan Holeš, Ph.D.

Doc. Mgr. Jana Bírová, PhD.

Návrh obálky: Jana Pecníková

Jazyková úprava: Mgr. Ivana Vrabľová

Náklad: 100 ks

Rozsah: 128 strán

Formát: A5

Vydanie: prvé

Miesto vydania: Banská Bystrica

Rok vydania: 2017

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici.

Edícia: Filozofická fakulta

Tlač: EQUILIBRIA, s. r. o. Košice

ISBN 978-80-557-1327-4